

NEFERICITUL VOIEVOD DAN CEL TÂNĂR. INTERVENȚIILE UNGARIEI ÎN PROBLEMELE DINASTICE ALE ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Din puține, extrem de puține documente de la mijlocul secolului al XV-lea răzbat unele informații despre pretendentul la tronul Țării Românești, Dan cel Tânăr. La prima vedere el ar fi unul din (prea) mulții pretendenți domnești de la mijlocul aceluia veac. Totuși, cele câteva informații păstrate evocă o personalitate interesantă, de care pare să se fi temut și cumplitul Drăculea Vodă.

Despre identitatea lui vorbește chiar tânărul pretendent Dan: în primul document păstrat de la el, emis de după 4 Mai 1459 se intitulează *Ion Dan, fiul marelui voievod Dan*¹. Acesta din urmă este, la prima vedere, voievodul Dan al II-lea, cel care a domnit în Țara Românească în anii '20 ai secolului XV, îndeobște cunoscut pentru campaniile sale militare împotriva turcilor și ai aliaților acestora. Acesta a murit potrivit unui letopisetz sârbesc în prima jumătate a anului 1431, „luptând vitejește cu ismaeliții”². Acest lucru pare a fi confirmat de Dan cel Tânăr în documentul citat mai sus, în care amintește de serviciile aduse Creștinătății de tatăl său³. Mai mult, într-un document din 2 Aprilie 1459 pretendentul Dan amintește magistratului (sfatului orășenesc) din Brașov de bunătatea de care s-a bucurat din partea părintelui său, Dan voievod⁴.

Din cele patru documente emise de pretendentul Dan și păstrate până astăzi⁵, doar primul document citat mai sus cuprinde în titlul voievodal filiația emitentului. Asta nu înseamnă că Dan nu a considerat importantă menționarea tatălui său în titlu sau, mai rău, că și-a alcătuit o filiație falsă. Natura acestor documente exclude necesitatea folosirii întregului titlu domnesc (cu filiația): ele sunt scrisori deschise (3 pe hârtie, 1 pe pergament), scrise în grabă și adresate magistratului brașovean. Acestea erau alcătuite după modelul celor emise de cancelaria regatului Ungariei, emitentul folosind titlul regal/domnesc mic (fără filiație și alte artificii), folosirea titlului mare fiind rezervat documentelor deosebit de solemne (privilegii, danii etc.)⁶.

¹ *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenburgen*, ed. Gustav Gündisch, Herta Gündisch, Konrad Gündisch, Gernot Nussbächer, vol. VI, Bukarest, 1981, p. 46 (doc. 3170) (în continuare: *Ub. VI.*). Traducerea la Ioan Bogdan *Documente și regeste privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și Ungaria în secolul XV și XVI*, București, 1902, p. 67 (doc. LXX, datat aproximativ 1456–1460).

² Constantin Rezachevici, *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova, a.1324–1881*, vol. I, sec. XIV–XVI, București, 2001, p. 89.

³ *Ub. VII, loc. cit.* Ioan Bogdan *op. cit.*, p. 67: *să vă aduceți aminte de slujba lui Dan voievod, părintele și domnul nostru, care a slujit creștinilor.*

⁴ *Ub. VII, p. 49–50*, trad. la Ioan Bogdan *op. cit.*, p. 68 (doc. LXXI, datat aproximativ 1456–1460): *Știți bine cât de bun a fost pentru voi tatăl meu Dan voievod.*

⁵ Vezi infra!

⁶ Francisc Pall *Diplomatica latină din Transilvania medievală*, ed. I. Costea, Cluj-Napoca, 2005, p. 99–101. Scrisoarea deschisă este un document oficial pe suport de hârtie (mai ales) sau pergament, cu

Recent, istoricul Constantin Rezachevici s-a îndoit de faptul că tatăl pretendentului Dan ar fi voievodul Dan al II-lea și l-a identificat pe acesta cu Danciu, fiul mai mare al lui Dan al II-lea, mort la 1 Iulie 1440⁷. Același istoric a stabilit că Dan cel Tânăr era fratele lui Vladislav al II-lea (domn între 1448–1456) și Laiotă Basarab (domn de mai multe ori în anii '70 ai sec. XV)⁸. Așadar cel care a murit luptând cu turcii ar fi fost bunicul personajului nostru. Această teorie este confirmată la rândul ei de povestirile germane despre Dracula voievod și de poema lui Michael Beheim despre Dracula Vodă (printre puținele izvoare privitoare la personajul nostru) îl numesc pe pretendent Dan cel Tânăr (*der junge Dan/Tan*)⁹. Acest atribut, *cel Tânăr*, pare să fi fost folosit mai degrabă pentru a indica vârsta pretendentului decât pentru a-l diferenția de alți voievozi cu același nume care au domnit înainte. Dealtfel, expresia *der junge Dan* trebuie tradusă mai degrabă *tânărul Dan* decât *Dan cel Tânăr*. Așadar, calculând intervalul de la moartea lui Dan al II-lea (1431) până la perioada în care Dan cel Tânăr s-a manifestat ca pretendent (1456–1460) observăm că s-au scurs între 25–30 de ani, ceea ce înseamnă că pretendentul trebuie să fi fost cel puțin de aceeași vârstă cu Vlad Țepeș, dacă nu cumva mai în vârstă. Ori, se știe că în evul mediu un om în jur de 30 de ani nu mai era socotit drept un om tânăr. În schimb, intervalul dintre moartea lui Danciu (1440) și perioada în care Dan cel Tânăr s-a manifestat ca pretendent (1456–1460) observăm că s-au scurs abia 15–20 de ani, ceea ce înseamnă că *tânărul Dan* trebuie să fi avut în jur de 20 de ani ceea ce concordă cu atributul pe care i-l conferă povestirile germane despre Dracula voievod și poema lui Michael Beheim. Desigur, dincolo de aceste teorii și calcule, filiația pretendentului Dan rămâne incertă, deși personal înclinăm către explicația profesorului Constantin Rezachevici. Este cert însă că într-un fel sau altul tatăl pretendentului Dan s-a remarcat, aducând servicii Creștinătății și aflându-se în relații bune cu brașovenii. Că a domnit efectiv sau nu este greu de spus deoarece se știe că toți membrii familiei domnești purtau titlul de voievod, chiar dacă unii nu domneau niciodată. Fără a intra pe tărâmul incert al supozițiilor putem admite că tatăl lui Dan cel Tânăr, chiar dacă nu a domnit, s-a putut remarca cu ocazia deselor invazii otomane din sudul Transilvaniei (1421, 1432, 1438)¹⁰ luptând împotriva invadatorilor, aducând astfel servicii Creștinătății și stabilind relații bune cu Brașovul.

Personajul nostru și-a desfășurat activitatea în a doua jumătate a anilor '50 ai secolului al XV-lea, perioadă foarte grea atât pentru Ungaria și Transilvania cât și pentru Țara Românească. Pe fondul războiului civil din Ungaria, Dan cel Tânăr a încercat să ocupe scaunul domnesc al Țării Românești, ocupat din 1456 de Vlad voievod, cel care mai târziu se semna *Drakulya*¹¹. Pe de altă parte, pretendentul Dan poate fi considerat un pion al aceluiași război civil, care afecta direct Țara Românească aflată în raport de vasalitate față de Ungaria.

pecetea de ceară aplicată sub text sau pe verso, având consemnată data și locul unde au fost emise, ca în cazul celor 4 documente a lui Dan cel Tânăr. Au caracter informativ, de mandat sau juridic, cele din urmă fiind documente provizorii, ce urmau să fie incluse în privilegiile ș.a.m.d.

⁷ *Constantin Rezachevici, op. cit.*, p. 90, 98, 108.

⁸ *Ibidem*, p. 108. și anexa I, genealogia urmașilor lui Basarab și Dăneștii.

⁹ Vezi Ion Stăvăruș *Povestiri medievale despre Vlad Țepeș-Draculea*, București, 1978, p. 129, 137. Mai nou: Matei Cazacu *Dracula*, București, 2008, p. 383, 435; Poema lui Beheim la p. 392. În continuare o să cităm povestirile germane despre Dracula voievod și poema lui Michael Beheim după Matei Cazacu, acesta fiind un specialist al temei.

¹⁰ Maja Philippi *Die ersten Türkeneinfälle in Siebenbürgen*, în *eadem*, *Kronstadt*, Brașov, 2006, p. 84–87.

¹¹ Ștefan Andreescu *Vlad Țepeș (Dracula)*, ed. a II-a, București, 1998, p. 186.

În cele ce urmează o să schițăm situația tulbură din regatul Ungariei și implicațiile/rolul Țării Românești în evenimente. Starea de tensiune politică a început în regatul Ungariei practic odată cu moartea regelui-împărat Sigismund de Luxemburg, în 1437. Alegerea lui Albert de Habsburg a fost o soluție în termen scurt, acest rege murind la numai doi ani de la încoronare. Domnia acestui rege a avut însă o urmare nefastă în termen lung, lăsând posibilitatea fiului său Ladislau, născut postum, după moartea tatălui său, de a ridica pretenții asupra tronului. În 1439 au fost primele conflicte pentru succesiune, nobilimea maghiară împărțindu-se în două tabere: una, coagulată în jurul familiei Cilli, o susținea pe regina Elisabeta și pe pruncul ei încă nenăscut, viitorul Ladislau Postumul și cealaltă, condusă de atotputernicul magnat transilvănean de origine română, Iancu de Hunedoara, care îl susținea pe regele Poloniei, Vladislav III Jaggiello. Ultima partidă a câștigat războiul și l-a încoronat pe Jaggiello, cu numele de Vladislav I al Ungariei, dar și acest rege a murit după numai patru ani, în timpul cruciadei de la Varna (1444). De aceea a început lunga regență a lui Iancu de Hunedoara, care a durat până în 1453 când Ladislau Postumul a fost ales rege al Ungariei. În tot acest timp gruparea nobiliară, condusă de familiile Cilli și Garai, care au format „partidul regal”, se afla în opoziție față de guvernatorul Iancu de Hunedoara și „partidul național”. Această opoziție a creat în Ungaria o tensiune continuă, chiar dacă războiul civil fusese pentru moment oprit. Prin aducerea lui Ladislau Postumul la tronul Ungariei în 1453 „partidul regal” spera într-o diminuare a puterii lui Iancu de Hunedoara, care a rămas în continuare atotputernic în regat, purtând titlul de căpitan general al Ungariei, până la moartea sa în 1456 sub zidurile Belgradului. Funcția de căpitan general al Ungariei a ocupat-o fiul său mai mare, Ladislau de Hunedoara, susținut de unchiul său matern Mihail Szilagyî. Ladislau de Hunedoara a fost acuzat de către „partidul regal” de lezmajestate și decapitat la Buda în primăvara lui 1457. Fratele său mai mic, Matia Corvinul, a fost doar arestat. În toamna lui 1457 moare subit regele Ladislau Postumul iar regatul Ungariei se afla din nou în prag de război civil. Singura soluție pentru evitarea războiului a fost compromisul „partidul regal”, condus de familiile de magnați Cilli și Garai, făcut prin acceptarea alegerii ca rege a lui Matia Corvin, susținut de unchiul său Mihail Szilagyî, în 1458. Tânărul rege trebuia să fie sub tutela unchiul său Mihail Szilagyî, care ocupa demnitatea de căpitan general al Ungariei dar în numai câteva săptămâni de la alegere a desființat tutela iar în toamna aceluiași an l-a arestat pe Szilagyî¹². Astfel a început un conflict chiar în sânul familiei Hunedoreștilor, conflict care a avut efect nemijlocit asupra Țării Românești.

În timpul acestor vremuri de restriște pentru regatul Ungariei, Țara Românească, vasală a regatului, s-a aflat întotdeauna de partea Hunedoreștilor. Voievozii Vlad Dracul, Vladislav al II-lea, și Vlad Țepeș, au susținut cauza lui Iancu de Hunedoara și a urmașilor acestuia. „Abateri” de la această susținere erau grav sancționate de Iancu: *bătrânul guvernator* [al Ungariei, N.N.] *a pus să fie ucis bătrânul Dracul*¹³, deoarece a pactizat cu sultanul Murad al II-lea, fiind socotit unul dintre „dușmanii înverșunați ai Ungariei”¹⁴. Vladislav al II-lea, așezat pe scaunul domnesc cu ajutorul lui Iancu de Hunedoara (pe care l-a sprijinit în campania de la Kossovopoj) a fost amenințat în 1452 cu confiscarea ducatelor Amlașului și Făgărașului, doar din cauza unei reforme fiscale, făcute în Țara Românească, ce nu era pe placul guvernatorului. Acesta a recurs la confiscarea efectivă a celor două

¹² Engel Pal, *Regatul Sfântului Ștefan. Istoria Medievală a Ungariei 895–1526*, Cluj-Napoca, 2006, p. 301–321.

¹³ *Apud Matei Cazacu, op. cit.*, p. 383, din *Geschichte Dracole Waide* (anonim, 1463).

¹⁴ *Apud Constantin Rezachevici, op. cit.*, p. 96.

ducate un an mai târziu. Amlașul a fost acordat Sibiului în același an (la 1453), Făgărașul a devenit proprietatea personală a Hunedoreștilor la 1455¹⁵.

Chiar Vlad Țepeș, înainte de cea de-a doua domnie (1456–1462), s-a aflat în slujba lui Iancu de Hunedoara, ocupând tronul Țării Românești cu ajutor transilvănean¹⁶. El a fost un susținător tradițional al Hunedoreștilor, sprijinindu-l în 1457 pe Mihail Szilagyî și pe nepotul său Matia Corvin iar după toamna lui 1458 pe Mihail Szilagyî, împotriva lui Matia Corvin și a loialiștilor acestuia¹⁷.

În acest context politic complicat și-a manifestat Dan cel Tânăr pretențiile la tronul Țării Românești. El apare pentru prima oară într-un document al căpitanului general al Ungariei, Ladislau de Hunedoara, emis la Kecskemet în 17 Decembrie 1456. Căpitanul general ordona magistratului brașovean să-l susțină pe Dan *cum omni auxilium et subsidio*, împotriva *infidelem Drakwlam vaivodam*¹⁸, care a intrat în conflict cu regatul Ungariei pentru ducatele Amlaș și Făgăraș. Acestea din urmă, după cum am văzut, au fost confiscate de Iancu de Hunedoara în numele regelui Ladislau Postumul în 1453. Vlad Țepeș a ridicat pretenții asupra celor două ducate imediat după ce a devenit domn, în septembrie 1456. Mai mult, în toamna aceluiași an, a atacat cu oastea cele două ducate intrând astfel în conflict nu numai cu regatul Ungariei ci și cu Hunedoreștii, proprietari ai Făgărașului¹⁹. Această acțiune, dar și apropierea față de otomani, îl făcea pe Ladislau de Hunedoara să se îndoiască de credința voievodului transalpin față de rege și de el însuși. Astfel, scrie el brașovenilor, a hotărât să îl trimită la ei pe Dan *qui domino nostro regi omnimodam fidelitatem tenere promisit*²⁰.

În primăvara anului 1457 are loc în regatul Ungariei o răsturnare de situație: am văzut că Ladislau de Hunedoara a fost acuzat de înaltă trădare și decapitat la Buda. În Transilvania se confruntau regaliștii (comitele secuilor și sașii) cu Mihail Szilagyî, sprijinitor al Hunedoreștilor. Vlad Țepeș, dușman a lui Ladislau de Hunedoara, l-a sprijinit pe Mihail Szilagyî, iar acțiunile lui din sudul Transilvaniei din anul 1457 au fost îndreptate împotriva sașilor, care la început l-au sprijinit pe Ladislau de Hunedoara iar apoi s-au opus lui Mihail Szilagyî și grupării Hunedoreștilor.

Adăpostirea pretendentului Dan a adus brașovenilor pedeapsa cumplită a voievodului Dracula, care în timpul acestor campanii din sudul Transilvaniei a devastat satul Beckendorf, din Țara Bârsei. Istoricul Matei Cazacu presupune că Vlad Țepeș nu a atacat întâmplător localitatea Beckendorf și că această localitate era reședința lui Dan cel Tânăr²¹. Conflictele dintre voievodul Țării Românești și sașii transilvăneni au ținut până în toamna aceluiași an, când, la intervenția regelui Ladislau Postumul, s-a încheiat un armistițiu.

¹⁵ Nicolae Stoicescu *Vlad Țepeș*, București, 1976, p. 27–28; Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 117, 148.

¹⁶ Constantin Rezachevici, *op. cit.*, p. 103–104; Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 117–121.

¹⁷ Ștefan Andreescu *op. cit.*, p. 77–80; Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 155–162.

¹⁸ *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenurgen*, vol. V, ed. Gustav Gündisch, București, 1975, p. 555 (în continuare Ub.V).

¹⁹ Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 148–149.

²⁰ Ub.V, p. 555 (doc. 3056).

²¹ Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 152–153, 391. Potrivit textului german a lui Michael Behaim, Dracula a ars localitatea Beckendorf până la temelie, ucigând întreaga populație: *Und pekendorff in wurczenlant/Hat er daz genzlich uerbrant...*, în *Archiv des Vereins fuer Siebenbuergische Landeskunde*, Vol. XXXII, Tom I, p. 12. Satul pare să fi fost ras de pe fața pământului, astfel că până astăzi nu mai există un sat cu acest nume. Matei Cazacu, preluând de la istoricul brașovean G. Nussbächer, identifică Beckendorf-ul cu Bodul de lângă Brașov. Într-adevăr denumirea în germană a Bodului, *Brenndorf*, se poate traduce cu *Satul Ars*.

Semnatarii au fost Mihail Szilagyî și Vlad Țepeș pe de-o parte și facțiunea regalistă (inclusiv sașii) pe cealaltă parte²². La 23 Noiembrie 1457 Mihail Szilagyî emitea la Sighișara documentul păcii care prevedea că cetățenii brașoveni și locuitorii Țării Bârsei să îl alunge de la ei pe pretendentul Dan, care se pretinde voievod al părților transalpine: *civitas Brassouiensis et inhabitatores terrae Barcza quendam Dan, qui se pro vaivoda Transalpino gerit in eorum medio non tenebunt neque fovebunt, sed de eorum medio relegabunt et compellent*²³.

După această dată, pretendentul Dan dispare din documente pentru aproape un an și jumătate. Prima știre care o avem despre el este din documentul deja-amintit din Martie 1459²⁴, când se manifestă iarăși ca pretendent la tronul Țării Românești. La acea dată aflăm că Dan cel Tânăr se afla undeva în regatul Ungariei, poate în Transilvania (documentul nu consemnează locul în care a fost emis) și că se afla într-o situație economică precară: *Dumnezeu să vă povățuiască să ne ajutați cu ceva bani în vremea aceasta de sărăcie*²⁵. De asemenea aflăm că era deja căsătorit (de la *Ion Dan [...]* și de la *Doamna lui Dan voievod, multă sănătate și închinăciune* magistratului brașovean) și că încă nu avea nici un rol politic, expunând magistratului brașovean intenția de a stabili o legătură politic-diplomatică cu *chesar – craiul*²⁶.

În primăvara aceluiași an soarta părea să suradă pretendentului Dan: din motive politice și economice Vlad Țepeș a intrat în conflict atât cu regele Matia Corvin cât și cu sașii, astfel că Dan cel Tânăr s-a putut manifesta din nou ca pretendent la tronul Țării Românești. Pe scurt, Vlad Țepeș a urmat linia sa politică tradițională, sprijinindu-l pe Mihail Szilagyî, care de la sfârșitul anului 1458 s-a aflat în conflict cu nepotul său, regele Matia Corvin. Urmând această linie politică Vlad Țepeș a devenit inamicul regelui și a susținătorilor acestuia, sașii din sudul Transilvaniei. La această contradicție politică s-a adăugat și una economică, specifică relațiilor dintre Țara Românească și orașele săsești din sudul Transilvaniei²⁷. În acest context Dan cel Tânăr comunică înainte de 2 Aprilie 1459 magistratului brașovean, într-o scrisoare în care își declară bunele intenții față de el, că: *m-a trimis craiul și toți iobagii [nobilii, N.N.] și mi-a dat stăpânul meu craiul Țara Ardealului și Bârsa și Săcuimea, ca să meargă cu mine să-mi dobândesc Țara*²⁸. Din aceeași scrisoare aflăm că, deși statutul lui Dan s-a schimbat, devenind pretendentul oficial la tronul Țării Românești, cu sprijinul regelui, situația sa economică a rămas precară: *Mă rog domniilor voastre, Dumnezeu să vă povățuiască, să mă ajutați cu ce puteți, fie cu arme, fie cu haine, căci gloata mi-e goală*²⁹. De asemenea îi roagă pe brașoveni să îi comunice tot ce știu despre dușmanul lor comun, Drăculea.

La 2 Aprilie același an Dan cel Tânăr asigură, din Feldioara, încă odată magistratul brașovean de bunele sale intenții, acordând ca despăgubire pentru distrugerile provocate de *infidelis Dracul waywoda* bunurile negustorilor valahi (*res mercimoniales hominum et*

²² Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 153–155.

²³ *Ub. V*, p. 579–580 (doc. 3091).

²⁴ *Ub. VI*, p. 46–47; Trad. la Ioan Bogdan *op. cit.*, p. 67.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ Editorii de la *Ub. VI*, p. 47, l-au identificat pe *chesar – craiul* cu Friedrich III, care la 4 Martie 1459 a fost încoronat ca rege al Ungariei. Totuși, urmărind evenimentele ulterioare, pare a fi vorba mai degrabă de Matia Corvin, titlul folosit de Dan fiind unul onorific.

²⁷ Ștefan Andreescu *op. cit.*, p. 79–80; Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 162–165.

²⁸ Ioan Bogdan *op. cit.*, p. 68; Textul în traducere germană, cu dată în *Ub. VI*, p. 49–50.

²⁹ Ioan Bogdan *op. cit.*, *loc. cit.*; *Ub. VI*, *loc. cit.*

mercatorum de dictis Transalpinis partis), rămase la Brașov³⁰. Două zile mai târziu, la 5 Aprilie, pretendentul confirmă actul precedent: brașovenii să ia acea marfa [rămasă de la negustorii valahi, pe care Dracula i-a chemat în țară, în secret și grabnic] și să-și plătească cu ea marfa oamenilor și pe cei morți, iar marfa aceea n-are să se plătească nici odată Țării Românești³¹.

În ambele scrisori Dan nu uită să precizeze că este trimisul oficial al regelui Matia Corvin: *m-a trimes craiul Mateaș și am venit în Țara Bârsei*³². În această calitate de trimis oficial dar mai ales de voievod al Transalpinei, ascultă plângerile sașilor iar măsura de despăgubire a negustorilor sași. *Venit-au județul [magistratul, N.N.] și pârgarii din Brașov și oameni bătrâni din Țara Bârsei și ni s-au plâns, cu inima însângerată, ni s-au plâns de cele ce a făcut Drăculea, vrăjmașul nostru, și cum el n-a ținut credință stăpânului nostru craiului ci s-a dat turcilor. Acest lucru într-adevăr l-a făcut, învățat de dracul*³³. Urmează un „catalog” al ororilor suferite de negustorii brașoveni din partea lui Vlad Țepeș, care l-a îndemnat pe Ion Stăvăruș să creadă că (și) aceste scrisori ale lui Dan cel Tânăr au contribuit la apariția povestirilor germane despre Dracula Vodă³⁴.

Din cele două documente aflăm un lucru foarte important: hotărârea de a-i despăgubi pe negustorii brașoveni a luat-o Dan cel Tânăr împreună cu boierii săi (unacum baronibus nostris)³⁵. Așadar, de-odată ce Dan a devenit un candidat oficial al regalității ungare s-au coagulat în jurul lui boieri pribegi, dușmani ai lui Vlad Țepeș.

De subliniat că plângerile negustorilor sași nu erau gratuite: în contextul conflictului dintre Matia Corvin și Mihail Szilagyi, Vlad Țepeș a devastat cumplit sudul Transilvaniei în iarna dintre anii 1458–1459, toate relele descrise de Dan referindu-se la aceste evenimente³⁶. În ciuda unei încercări a regelui Matia de a restabili pacea cu voievodul Țării Românești, acesta din urmă a rămas aproape încă doi ani dușman al regelui. Această situație a fost favorabilă pretendentului Dan, care se bucura în continuare de protecția regelui și de sprijinul brașovenilor, având astfel șansa de a încerca să ocupe tronul Țării Românești în primăvara anului 1460.

Ultimul document păstrat de la Dan cel Tânăr a fost emis la 1 Martie 1460, după părerea lui Nicolae Iorga, la Brașov. Prin acest document Dan, în calitate de voievod, le interzice dregătorilor și locuitorilor Valahiei Transalpine să nu le mai facă nici un rău brașovenilor pentru bunurile confiscate ale negustorilor valahi³⁷. Cu acest document Dan își ținea promisiunea făcută în primăvara anterioară ca mărfurile date despăgubire sașilor să nu fie revendicate de valahi. Documentul este foarte interesant pentru că este enumerat sfatul domnesc a lui Dan: Bogdan Doboka vornicul, Albu vistierul, Radu logofătul, Bărnog, Constantin Șerban curtean, Coman Gură, Dragomir, Ivan spătarul, Dragomir păharnicul, Barlabaș comisul, Micu păharnicul, Radu Șuple, Apostol postelinul, Bejan Roșul, Pugul,

³⁰ *Ibidem*, p. 50–51.

³¹ Ioan Bogdan *op. cit.*, p. 68–69; Textul în traducere germană, cu dată în *Ub.* VI, p. 52–53.

³² Ioan Bogdan *op. cit.*, p. 68.

³³ *Ibidem*. Toți editorii documentului și istoricii care l-au folosit au remarcat jocul de cuvinte *Drăculea... povățuit într-adevăr de dracul*.

³⁴ Ion Stăvăruș *Povestiri medievale despre Vlad Țepeș-Draculea*, București, 1978, p. 26–39, cu toată discuția subiectului.

³⁵ *Ub.* VI, p. 51, 52; Ioan Bogdan *op. cit.*, p. 69.

³⁶ Ștefan Andreescu *op. cit.*, p. 80.

³⁷ *Ub.* VI, p. 71–73. Trad. la N. Iorga *Lucruri nouă despre Vlad Țepeș*, în N. Iorga *Studii asupra evului mediu românesc*, ed. Ș. Papacostea, București, 1984, p. 210–211. Iorga datează documentul cu 2 Martie.

Bran, Stan Aldeș, Nan Totca³⁸. Un sfat domnesc în toată regula. Dar dintre aceștia doar puțini pot fi identificați pe baza dicționarului de dregători a lui N. Stoicescu, doar cu aproximație: Albu vistierul înrudit probabil cu Albu cel Mare, cel căsăpît de Vlad Țepeș³⁹, Radu logofătul înrudit probabil cu Radu a lui Sahac⁴⁰, Dragomir zis a lui Manea, apare prima dată în sfat la 1456, apoi în a doua jumătate e sec. XV, până la 1492⁴¹.

După emiterea acestui document, în Martie – Aprilie 1460 Dan cel Tânăr intră *manu militari* în Țara Românească, încercând să-și *dobândească Țara*, ca să îl cităm. Nu cunoaștem nici un detaliu privitor la această campanie a lui Dan cel Tânăr. Singurul lucru pe care îl știm este că a fost învins de Dracula Vodă, cândva înaintea datei de 22 aprilie 1460. La acea dată un oarecare Blasius/Vlasie din Pesta comunica următoarele sfatului orășenesc din Bartfeld (Bardejov, Slovacia): *E adevărat și aceea că voievodul căruia îi zice Drăculea a avut chiar în zilele acestea o luptă cu voievodul ce-i zic Dan. Și adevărat astfel încât, dintre oamenii voievodului Dan, numai șapte au scăpat de cea mai ticăloasă moarte și, Dan însuși căzând în robie, Drăculea acela a pus să-i taie capul. De asemenea, pentru grozăvia lui, Drăculea a pus îndată să tragă în țeapă pe oamenii lui Dan voievod, care căzuseră în luptă. Pe urmă, pe câte femei le-au putut prinde, le-a tras și pe ele în țeapă, legându-le copiii la sân. Și aceasta pentru strășnicia lui și în paguba cea foarte mare a creștinilor...*⁴². Această informație este completată de povestirile germane despre Dracula Vodă și de poema lui Michael Beheim cu un detaliu cumplit:

În *Geschichte Dracole Wayde*: *Item l-a luat prizonier pe tânărul Dan și și-a pus preoții să-i citească slujba de îngropăciune; când au sfârșit, a pus să se sape un mormânt după datina creștinească și l-a decapitat alături de groapă*⁴³.

Poema lui Michael Beheim: *A capturat un senior pe nume Dan/ Apoi le-a poruncit popilor/ Să-i țină slujba morților./ Apoi, după ce îi s-a îndeplinit voia/ Și s-au făcut toate după gândul lui,/ Hainul și hicleanul/ A poruncit să se sape o groapă,/ L-a dus pe Dan la mormânt/ Și acolo îi s-a tăiat capul...*⁴⁴.

Epilogul la această poveste sângeroasă, a fost la fel de sângeros: imediat după ce l-a ucis pe Dan cel Tânăr a urmat o campanie cumplită de pedepsire în Țara Bârsei, urmată la rândul ei de alte campanii în sudul Transilvaniei (care vizau de fapt ducatele Amlașului și Făgărașului), la fel de cumplite⁴⁵.

Chiar dacă nu avem prea multe informații, pe cele puține păstrate putem să ne facem o idee despre Dan cel Tânăr și despre activitatea lui ca pretendent. Firește, rămân multe probleme deschise și întrebări fără răspuns, dar este cert că Dan a fost un om al timpului său, că acțiunea lui se încadrează în epoca în care a trăit. Poate părea un pion al regalității ungare dar, pe de altă parte, poate fi considerat un realist care și-a dat seama că singur nu dispune de mijloacele necesare pentru a ocupa Transalpină. Cert este că a reprezentat o amenințare serioasă chiar pentru mult-temutul Drăculea Vodă.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ N. Stoicescu *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova, sec. XIV-XVII*, București, 1971, p. 15.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 24.

⁴¹ *Ibidem*, p. 20.

⁴² Apud N. Iorga, *loc. cit.*, p. 212–213; Textul latin în *Ub*. VI, p. 74–75.

⁴³ În Matei Cazacu, *op. cit.*, p. 383. Text aproape identic la *Die geschicht Dracole Waide* din 1488, în *ibidem*, p. 435.

⁴⁴ În *ibidem*, p. 392.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 178–181.

DER UNGLÜECKLICHE WOIWODE DAN DER JUENGERE. UNGARNS EINGREIFEN IN DIE DYNASTISCHEN KAEMPFE IN DER WALACHEI

Die Geschichte des wallachischen Thronprätendenten Dan der Jüngere wurde, nach unseren Wissen, bis heute nicht in ein selbstständiges Studium behandelt. Man schrieb über ihm nur in die Studien über Vlad den Pfähler (Dracula), insbesondere in denen welche seine Beziehungen zu Siebenbürgen und die siebenbürger Sachsen abhandelten.

Obwohl die Quellen sehr gering sind, kann man einiges über das Leben und Wirken von Dan der Jüngere feststellen: er hatte Rechte auf den wallachischen Thron, da er der Sohn des *mächtigen Fürsten Dan* war. Obwohl heute schwer ist diesen Fürsten zu erkennen (er könnte sowohl der Türkenkämpfer Dan II. sein als auch dessen Sohn Danciu, gest. 1440, wie der Historiker Constantin Rezachevici festgestellt hat). Egal wer dieser war, eins steht fest und zwar dass dieser aussergewöhnliche Dienste für die Christenheit geleistet hat. Über Dan der Jüngere selbst, kann man feststellen dass er Prätendent zwischen 1456 und 1460 war und dass er in diese Zeitspanne eine Waffe in die Hand des Ungarischen Königs war, gegen den herrschenden Fürst der Wallachei, Vlad den Pfähler. Bei den kleinsten Zeichen der Ungehorsamkeit von den Fürsten Vlad, drohte der König Dan als Fürst einzusetzen. Auf die andere Seite kann man erkennen dass Dan die gespannte Situation aus Ungarn ausgenützt hat um sein rechtes Erben, der wallachische Thron, zu besetzen. Wenn in Ungarn Aufrehren gegen den König waren, war Dan immer auf die Seite der Kronloyalisten. Die Urkunden zeigen dass Dan, als Prätendent, wie ein richtiger Fürst gelebt hat, mit Anhänger, Staatsrat, Volk usw. Nur seine wirtschaftlichen Mitteln waren immer knapp, so dass er mehrmals die Sachsen aus Kronstadt zu Hilfe förderte.

Seine Zeit ist gekommen 1460, als er von König Matthias Corvinus in die Wallachei geschickt wurde, um den Thron zu besetzen. Der König wollte Vlad den Pfähler bestrafen, weil er eine Rebellion gegen den König unterstützt hatt. In Frühjahr des Jahres 1460 versuchte Dan den Thron, *manu militari*, von Vlad den Pfähler abzugewinnen. Die Urkunden bieten keine Einzelheiten über diesen Feldzug, es ist nur sicher dass Dan geschlagen wurde und von den Pfählerfürst hingerichtet wurde. Laut der Chroniken über Dracula sollte er sein Grab selbst ausgegraben zu haben und seine letzte Messe mit eigenen Ohren gehört, danach wurde er enthauptet. Hierauf folgten die gewöhnlichen Straffeldzüge des Pfählers auf das Burzenland, das Dan unterstützt hat.